

Gemeente Zaanstad
Externe Bezwaarschriftencommissie

Per e-mail: i.feltz@zaanstad.nl
Cc: jan.vanoosten@stibbe.com

Hoofddorp, 10 september 2025

uw ref : (AM) HZ externe cie 9492775 AWB-2025-1321
onze ref : SvdH/SO/240029
inzake : Gemeente Zaanstad / Zaanse schans
advies onttrekking

advocaat : mr. S.A.J. van der Horst
email : shorst@swdv.nl
doorkiesnr : 023-5175144

Geachte leden van de commissie,

Ter voorbereiding op de hoorzitting die donderdag a.s. in bovengenoemde zaak plaatsvindt, wensen wij namens de gemeenteraad een nadere toelichting te geven op de context waarin is besloten tot het afwijzen van het inleidend verzoek tot het houden van een referendum over het ontwerp raadsbesluit 'Toekomstbestendige Zaanse Schans' (hierna te noemen: 'het principebesluit').

De Zaanse Schans is een uniek en belangrijk cultureel erfgoed binnen de Zaanse gemeenschap. Al jarenlang bestaat er discussie over de beste aanpak voor het gebied. De gemeenteraad heeft het principebesluit genomen om een concrete stap te kunnen zetten in het proces dat al jarenlang loopt over de beste aanpak voor het gebied. De situatie op de Zaanse Schans is nijpend voor zowel de veiligheid en leefbaarheid van het gebied als het kunnen behouden van het Zaanse erfgoed. Dat staat ook omschreven in de stukken die behoren bij het principebesluit, zie onder meer bijlage 3. Die nijpende situatie wordt ook niet bestreden door initiatiefnemers in het bezwaarschrift.

Het principebesluit is bedoeld om het onderzoek naar de haalbaarheid te onderzoeken en uiteindelijk tot besluitvorming te komen. Het is een concrete stap die nodig is gevonden om vervolgstappen te kunnen nemen om het scenario Duurzaam exploitatiemodel Ontwikkelstrategie verder uit te kunnen werken. Daarbij is er een "stip op de horizon" – toeristenseizoen 2026 - gezet om concreet te komen tot een exploitatiemodel waarbij de leefbaarheid, veiligheid en het behoud van het cultureel erfgoed betaald kan worden en daarbij de belangen van alle belanghebbenden zijn betrokken. Het principebesluit is dan ook slechts genomen om alle juridische en financiële zaken nader uit te kunnen werken en het momentum te creëren om de diverse deelbelangen van de inwoners, ondernemers en erfgoedpartijen op de Zaanse Schans in kaart te brengen.

SWDV B.V.

P Postbus 698, 2130 AR Hoofddorp - T 023 517 5100 - E advocaten@swdv.nl - W swdv.nl - KvK nr. 34125900

Vestiging Hoofddorp
Taurusavenue 181, 2132 LS

Vestiging Haarlem
Henk Schijvenaarsstraat 1, 2031 VZ

Vestiging Purmerend
Wilhelminalaan 1F, 1441 EK

Het is dus ook een terechte constatering dat zaken nog nader moeten worden uitgewerkt zoals initiatiefnemers naar voren brengen in het bezwaarschrift. Maar die omstandigheid maakt juist dat de gemeenteraad meent dat nu nog niet het moment is om tot een referendum over te gaan. Dat geldt ook voor de vraag op welke wijze het openbare karakter van de Zaanse Schans geborgd blijft. Dat is een onderdeel waarover met de belanghebbenden op de Zaanse Schans, inwoners, ondernemers en erfgoedpartijen, wordt gesproken en ook juridisch ingevuld moet worden. Kortom, het principebesluit maakt het mogelijk dat er financiële ruimte komt om die stappen nader te onderzoeken en die zaken nader uit te kunnen werken.

Nogmaals wordt benadrukt dat het hebben van een sluitend exploitatiemodel in 2026 nodig is om de investeringen te kunnen doen die dringend zijn voor het borgen van de veiligheid, drukteregulering, leefbaarheid, behoud erfgoed, bereikbaarheid, renovatie en infrastructuur. Dat maakt dat in de motivering tot afwijzing van het inleidend verzoek is uiteengezet dat elke vertraging in het proces ertoe leidt dat een al onhoudbare situatie nog nijpender wordt. Voor de urgentie en noodzaak van een tijdige besluitvorming is verwezen naar bijlage 3 van het principebesluit.

Naast die nijpende situatie geldt dat bij een referendum nog geen beeld gegeven kan worden op welke wijze invulling wordt gegeven aan het scenario duurzaam exploitatiemodel en op welke wijze het openbare karakter van de Zaanse Schans wordt geborgd, waar initiatiefnemers zorgen over hebben. Het is dan ook nu niet het moment om een referendum te houden, zoals in de motivering tot afwijzing van het inleidend verzoek is opgenomen.

Daarbij wijzen wij erop dat er gesprekken worden gevoerd met alle betrokken belanghebbenden en ook met initiatiefnemers om alle (deel)belangen op tafel te krijgen. Het beeld dat wordt geschetst van een gemeenteraad die ondemocratisch handelt wordt om die reden dan al verworpen.

Daarbij geldt dat de gemeenteraad op grond van de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022 de mogelijkheid heeft om op grond van de K-grond gemotiveerd te besluiten dat er zwaarwegende redenen zijn om nu geen referendum te houden. Dat is dus niet een ondemocratisch handelen.

Het voorliggende besluit en situatie is ook niet te vergelijken met het Cultuurcluster, waar naar wordt verwezen in het bezwaarschrift. Daarin was er geen sprake van een nijpende situatie op het gebied van veiligheid, leefbaar en behoud van cultureel erfgoed van een bestaand gebied. Daarbij geldt dat bij het Cultuurcluster er geen sprake was van een besluit dat ertoe moest leiden om de haalbaarheid ervan in kaart te brengen.

Tot slot wijzen wij erop dat initiatiefnemers het de mogelijkheid hadden om de uitwerking van het besluit af te wachten. Het is op grond van de referendumverordening (ook) mogelijk om een referendum te vragen bij een (uitgekristalliseerd) besluit. Wij verwijzen naar artikel 8 juncto artikel 3 lid 2 van de Verordening op het Referendum Zaanstad 2022. Initiatiefnemers hebben de uitwerking van het besluit helaas niet afgewacht. Dat is hun recht. Maar zoals hierboven is genoemd, meent de gemeenteraad dat het onderwerp zich nu niet nu leent voor een referendum omdat het principebesluit is bedoeld als start om de gesprekken met alle belanghebbenden op de Zaanse Schans (ondernemers, inwoners en erfgoedpartijen) aan te gaan en alle aspecten van het besluit te onderzoeken en uit te werken. Het doel is om te komen tot een besluit waarbij de Zaanse Schans veilig te bewonen en te bezoeken is en het culturele erfgoed behouden blijft voor toekomstige generaties.

Graag zijn wij bereid om eventuele nadere vragen tijdens de hoorzitting te beantwoorden.

Met vriendelijk groet,
SWDV Advocaten

Advocaat-gemachtigden

G.M. Pierik
S.A.J. van der Horst